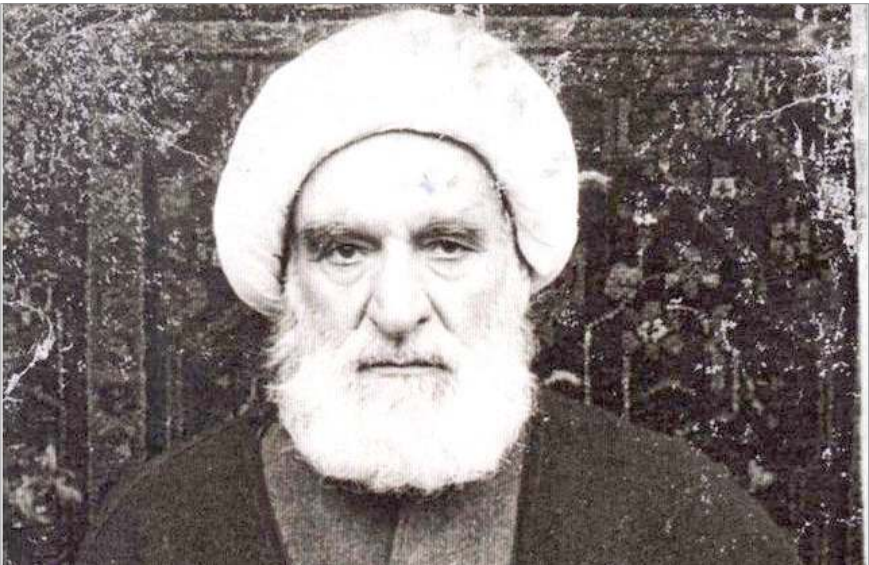

فراز‌هایی از زندگی مدرس بزرگ حوزه علمیه خراسان، شیخ هاشم قزوینی

شیخ هاشم؛ زاهد روشنفکر

صبح‌های زود آن هم در زمستان‌های سرد مشهد، پیاده به راه می‌افتاد برای تدریس و در مدرّس مدرسه نواب، روی فرش‌های حصیری مندرس، بدون وسیله گرمایشی... و در عین حال با چه علاقه و نشاطی درس می‌گفت و ادای تکلیف می‌کرد و به پرورش طلاب همت می‌گماشت

کشف حجاب، توجه‌به آموزش وپرورش ونیز تراز تجاری کشور ومشکلات اقتصادی طبقه‌ضعیف‌نیز موردتوجه‌قرار گرفته بود.اما حکومت‌دربرابر خیرخواهی علما رویه‌دیگری درپیش گرفت.آیت‌الله‌قمی‌درشهری‌دستگیروبه‌عتبات‌تبعیدشد تااین حرکت به‌سرکوب مردم وفاجعه‌گوهرشاد‌بینجامد.در خفقان‌فرّداي کشتار مردم درمسجد گوهرشاد،مأموران رژیم به‌دنبال‌رهبران ومؤثّران در قیام مردمی بودندو علماومتنفذان مشهدرا جمله‌آیت‌الله‌شیخ‌هاشم‌قزوینی‌را دستگیر کردندتا پس‌از دومه‌بازداشت‌وبازجویی‌در زندان‌های مشهدبه‌قزوين تبعیدشود.می‌گفت:«روزی‌که‌من‌را دستگیر کردند،به‌جای اینکه‌من بترسم، سربازی که‌دست من‌را می‌بست، از ترس می‌لرزیدوگریه‌می‌کرد».

■**بازگشت دوباره به مشهد**

مدرس بزرگ حوزه علمیه مشهد هفت سال به روستای زادگاهش تبعید بود، اما پس از سقوط رضاشاه با توصیه آیت‌الله میرزا مهدی اصفهانی و درخواست طلاب و فضاي مشهد، دوباره به مشهد و حوزه علمیه‌اش برگشت. حوزه علمیه‌ای که از زیر چکمه‌های استبداد و رضاخانی سر برآورده بود و تلاش مضاعفی برای بازسازی و احیای مجددش را می‌طلبید. در همین بحبوحه، مکاتب فکری شرقی و غربی نیز هجوم خود را آغاز کرده بودند و او با حمایت و تقویت شاگرد برجسته‌اش مرحوم استاد محمدتقی شریعتی توانست در یکی از حساس‌ترین مقاطع تاریخ خراسان، سد محکمی در برابر غرب‌زدگی و مارکسیسم بسازد. در جریان نهضت ملی و انتخابات مجلس ملی، در کنار علمای برجسته مشهد قرار گرفت و در سال ۱۳۴۲ به ابتکار آیت‌الله میلانی به همراه چهره‌های

بی‌مانند بود. در مباحث فقهی و اصولی مثال‌هایی از مسائل روز می‌آورد تا از کلیشه‌شدن ذهن طالبان علم جلوگیری کند. مرحوم آیت‌الله‌خزعلی‌از شبهاتش وبرخورداستاد می‌گفت: شب‌ها که درس استاد به پایان می‌رسید، هنگام برگشت، مسیرمان یکی بود. شبهات گاهی پیش می‌آمد و در بین راه شبهات‌رامی‌گفتم. با یک دنیا حلیه، شروع می‌کرد به صحبت کردن. می‌گفتم از این شبهات می‌ترسم. گفت: «ترس، کله‌ای که در او شبهه نباشد، کدو است.» می‌ایستاد کنار خیابان و جواب‌من‌را می‌داد.

دانشکده الهیات که در مشهد افتتاح شد، به شاگردانش امر کرد که در این سنگر علمی مشارکت کنند. این بود که بزرگانی نظیر مرحوم‌مدیرشانه‌چی عهده‌دار تدریس‌فقه‌در دانشکده شد و آثار بزرگی بر جای گذاشت. حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب دربراه‌اش می‌گویند: «مرحوم آقا شیخ‌هاشم بسیار برای ما محبوب بود. عالمی بود بسیار سنگین، متین، خوش‌بیان، اهل معنی و زاهد و بی‌اعتنا به دنیا و در عین‌حال بسیار روشنفکر. آن‌زمان که اهل علم، اهل روزنامه‌خوانی ومجله‌خوانی‌و این چیزها نبودند، ایشان مرتباً مجلات مختلف‌را می‌گرفت و در جیبش می‌گذاشت؛ طوری که کاملاً‌دیده‌می‌شد».

■**در برابر استعمار**

با آغاز برنامه‌های استعماری رضاخان، حاج‌شیخ‌هاشم‌قزوینی در کنار علمای بزرگ مشهد در منزل آیت‌الله سید یونس اردبیلی‌گردهم‌آمدندو تصمیم‌گرفتند رپیمای به‌شاه‌هشدار دهند این نقشه‌ها در ایران قابل اجرا نیست. آیت‌الله‌حاج‌آقا حسین‌قمی این نامه‌را به‌شاه‌رسانده‌نامه‌ای که اضمای حاج شیخ‌هاشم قزوینی هم‌پایش دیده‌می‌شد و علاوه بر موضوع با آغاز برنامه‌های استعماری رضاخان، حاج‌شیخ‌هاشم‌قزوینی در کنار علمای بزرگ مشهد در منزل آیت‌الله سید یونس اردبیلی‌گردهم‌آمدندو تصمیم‌گرفتند رپیمای به‌شاه‌هشدار دهند این نقشه‌ها در ایران قابل اجرا نیست. آیت‌الله‌حاج‌آقا حسین‌قمی این نامه‌را به‌شاه‌رسانده‌نامه‌ای که اضمای حاج شیخ‌هاشم قزوینی هم‌پایش دیده‌می‌شد و علاوه بر موضوع

به‌این‌شکاف‌ها دامن بزند و هم‌چند روز پس از پایان جنگ، آمریکا گروه‌های قومی ومذهبی‌را از قانون ممنوعیت سفر ایرانیان به آمریکا مستثنا کرد. اما هوشیاری علما و مردم به ویژه در نواحی قومی ومذهبی که با هدایت و راهبری قیّیق علمی‌تقریبی ومسئولان هوشیار کشور صورت‌گرفت، عملاً این نقشه‌شوم‌را نقش بر آب کرد. اکنون که اهمیت و ارزش راهبردتقریب‌برای همگان روشن شده‌است، جادارد کارهای بزرگ‌تر وبرنامه‌های وسیع‌تری‌اندیشیده‌واجرا شود. در دوران جنگ تحمیلی اخیر، رهبر معظم انقلاب تعبیر حکیمانه‌ودقیقی به‌کار بردند: «اتحاد مقدس». این تعبیر هم‌ناظر بر اتحاد اقشار مختلف مردم ایران در برابر دشمن بود وهم‌اعلام اتحاد علمای بلاد اسلامی با مردم ایران در مقابل رژیم صهیونیستی را توصیف می‌کرد. در سی و نهمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی، ماتعدادی از بیانیه‌ها و فتاوی‌ای علمای بلاد اسلامی، اعم‌از سنی‌وشیعاه‌داخل‌و خارج کشور را به‌نمایش گذاشتیم‌وبه‌پیروی از تعبیر دقیق رهبر معظم انقلاب، عنوان این نمایشگاه و پوسترا‌ها را نیز «اتحاد مقدس» انتخاب کردیم. وقتی در چنان زمانه‌پیچیده ودشواری، راهبرد تقریب کارکرد اصلی خود را به‌نمایش می‌گذازد و توجه جهان اسلام و علمای بزرگ آن را به‌ظلم و وحشی‌گری رژیم صهیونیستی و آمریکا جلب می‌کند، می‌توان نتیجه‌گرفت که راهبرد تقریب یکی از دقیق‌ترین و درست‌ترین برنامه‌هاست که در دستور کار جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته‌است.

■**راهبرد تقریب از مرزهای ایران فراتر رفته‌وبه‌الگوی برای سایر کشورها تبدیل شده‌است. این موفقیت بین‌المللی چگونه می‌تواند به عنوان یک اهرم، زیر ساخت‌های وحدت را در داخل کشور تقویت کند؟**

موفقیت تقریب در عرصه بین‌المللی، خود بهترین الگو

■**محمد ولیان پورا**
شیخ هاشم قزوینی را می‌توان از مؤثرترین استادان حوزه علمیه خراسان در سده اخیر دانست. کسی که با تربیت بیش از هزار شاگرد، حلقه بزرگی از شخصیت‌های فکری، سیاسی، اجتماعی و ادبی پدید آورد که وجه مشترک بسیاری از آن‌ها علاوه بر شاگردی «شیخ هاشم»، آزاداندیشی بوده‌است.

به مناسبت سالگرد درگذشتش، فرازهایی از زندگی این مدرس بزرگ حوزه علمیه خراسان را بازخوانی می‌کنیم.

■**کجای بحث بودیم؟**

دوران تحصیل شیخ هاشم در اصفهان همزمان بود با قحطی بزرگ. هنگام مباحثه با استاد جلال الدین همایی که در آن زمان از طلاب اصفهان بوده، ناگهان حالش دگرگون می‌شود و بی‌هوش افتاده بود. اندکی از آن برگ‌های کاهو در دهانش گرسنگی غالب شده، در پی خوراکی ولقمه نانی می‌گردد که برایش فراهم آورد و موفق نمی‌شود. می‌گوید ناچار به بیرون از مدرسه رفتم و متحیر به دنبال چیزی بودم که سد جوع کند. اما از پس جست‌وجوی بسیار، ناگهان در گوشه خیابان چشمم به چند برگ کاهوی گل آلود افتاد که گویی هنوز کسی از خیل گرسنگان شهر آن را ندیده بود.

آن‌ها را در جوی شستم و خود را به دوستم رساندم که همچنان بی‌هوش افتاده بود. اندکی از آن برگ‌های کاهو در دهانش نهادم، برمی‌قمی، با چشمان بسته، به زحمت به جویدن پرداخت. اما هنوز به پایان نرسیده بود که چشمانش باز شد و نشست و بی‌درنگ روی به من کرد و انگشت روی خط نهاد و گفت: «کجای بحث بودیم؟».

مباحثه از همان جا که قطع شده بود ادامه یافت، گویی هیچ واقعه‌ای در میان نبوده‌است. چنان مستغرق در جمال معنی ولذات حاصل از کسب معرفت بودیم که گویی در پیرامون ما هیچ اتفاقی نیفتاده‌است.

■**شاگردان شیخ**

شیخ هاشم پیش از واقعه گوهرشاد و پس از سقوط رضاشاه و احیای مجدد حوزه مشهد؛ رسائل، مکاسب، کفایة الاصول و خارج اصول فقه را در مدرسه فاضل خان و مدرسه نواب تدریس می‌کرد و از برترین مدرسان سطوح عالی حوزه علمیه مشهد بوده‌است. حلقات درس مدرّس قزوینی در مشهد از لحاظ کمی و کیفی بی‌نظیر بود و در دوران حضور چهل ساله‌اش، شاگردان بسیاری را پرورش داده که شمارشان را تا بیش از هزار نفر برآورد کرده‌اند.

علما و دانشمندانی نظیر سیدعلی خامنه‌ای، ابوالقاسم خزعلی، حسنعلی مروارید، میرزا جواد آقا تهرانی، واعظ طبسی، واعظ‌زاده خراسانی، صالحی مازندرانی، مدیر شانه‌چی، محمد رضا حکیمی، محمدتقی شریعتی، محمد رضا شفیعی دکندی، علی اصغر عابدزاده و... از جمله شخصیت‌هایی هستند که محضر او را در کار کرده‌اند و هر یک منشأ آثار بزرگی در زمانه خویش بوده‌هستند.

■**کله بدون شبهه، کدو است!**

محمد رضا شفیعی دکندی می‌گوید: علاوه بر فقه و اصول، به ما آموخت که از تنگ‌نظری‌های قرن وسطایی به‌در آییم و در یادگیری و دانش‌اندوزی، مرزهای تعصب را بشکنیم. ذهن باز و خاطر تند و تیز او و حاضر جوابی‌اش در میان استادان عصر،

گفت‌وگو

■**مریم احمدی شیروان**
| چند ماه پیش، زمانی که سایه جنگ بر سر ایران افتاد، دشمنان روی گسل‌های داخلی حساب باز کرده بودند. اما آنچه در طول ۱۲ روز نبرد اتفاق افتاد، غافلگیرکننده بود. خیابان‌ها، محله‌ها و شبکه‌های اجتماعی نه‌صحنه تفرقه، که عرصه نمایش کم‌نظیری از ایثار و همبستگی ملی شد. همزمان، صف واحدی از مردم و مسئولان در برابر دشمن شکل گرفت که هر گونه امید به شکاف داخلی را نقش بر آب کرد. ایران از این آزمون سخت، نه‌تنها سربلند، که متحدتر از همیشه بیرون آمد.

این پدیده شگرف، بیش از یک واکنش لحظه‌ای، این پرسش بنیادین را پیش روی ما قرار می‌دهد: چگونه می‌توان این روحیه همدلی را زنده نگه داشت و آن را به یک فرهنگ دائمی و سپری نفوذناپذیر تبدیل کرد؟ برای یافتن پاسخ این پرسش‌ها و بررسی نقش تقریب در ساختن ایرانی قوی‌تر، پای صحبت‌های دکتر ناصرقلی سارلی، معاون فرهنگی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی نشستیم.

■**تهاجم اخیر رژیم صهیونیستی، مفهوم وحدت را از یک بحث فرهنگی به یک ضرورت امنیت ملی تبدیل کرده است. در این شرایط جدید، راهبرد تقریب مذاهب چه نقشی در عملیاتی کردن وحدت مقدس به عنوان یک سد دفاعی مستحکم برای کشور ایفا می‌کند؟**

دقیقاً همین‌طور است. کارآمدی راهبرد تقریب به عنوان یک سپر دفاعی، صرفاً یک نظریه نیست، بلکه در میدان عمل و در جریان همین تهاجم اخیر به اثبات رسید. دشمنان ایران اسلامی در جنگ تحمیلی اخیر روی شکاف‌های قومی و مذهبی حساب و ویژه‌ای باز کرده بودند. هم رژیم صهیونیستی سعی داشت با کمک بازوهای رسانه‌ای خود

خبر

با همکاری دانشگاه علوم اسلامی رضوی برگزار می‌شود

همایش بین‌المللی «سیدحسن نصرالله؛ رمز مقاومت و نبوغ رهبری»

نخستین همایش علمی بین‌المللی با عنوان «سیدحسن نصرالله؛ رمز مقاومت و نبوغ رهبری» با همکاری دانشگاه علوم اسلامی رضوی و دانشگاه بین‌المللی ایلیا برگزار می‌شود.

به گزارش آستان‌نیوز، دانشگاه علوم اسلامی رضوی و دانشگاه بین‌المللی ایلیا، در راستای تبیین و تحلیل شخصیت و نقش برجسته سیدحسن نصرالله، دبیر کل حزب‌الله لبنان در عرصه مقاومت و مبارزه با صهیونیسم، نخستین همایش علمی بین‌المللی با عنوان «سیدحسن نصرالله؛ رمز مقاومت و نبوغ رهبری» را برگزار می‌کنند. این همایش با همکاری جمعی از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های علمی معتبر داخلی و بین‌المللی طراحی شده و قرار است جمعی از اندیشمندان، پژوهشگران و استادان دانشگاه‌های ایران و جهان در آن حضور یابند.

این همایش با هدف بررسی ابعاد مختلف شخصیتی، اعتقادی، مدیریتی و فرهنگی سیدحسن نصرالله به ویژه نقش ایشان در هدایت جبهه مقاومت اسلامی، توانمندی‌های رهبری و تأثیر ایشان بر جبهه مبارزه با صهیونیسم در سطح منطقه و جهان تدارک دیده شده است.

همچنین این همایش درصدد است به تبیین مبانی فکری و اعتقادی این شخصیت بزرگ، شیوه‌های رهبری و مدیریتی وی، تأثیرات اجتماعی و سیاسی رهبری او و نقش رسانه‌ای و فرهنگی وی در ترویج فرهنگ مقاومت و هویت اسلامی بپردازد.

■**محورهای همایش**

همایش علمی بین‌المللی «سیدحسن نصرالله؛ رمز مقاومت و نبوغ رهبری» در چهار محور اصلی برگزار خواهد شد. نخستین محور در حوزه مباحث فکری و اعتقادی سیدحسن نصرالله است که مبانی عقیدتی و اندیشه‌ای و بُعد قرآنی و دینی شخصیت ایشان و همچنین برجستگی‌های فکری و معرفتی در نگاه اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد.

محور بعدی در حوزه رهبری و مدیریتی سیدحسن نصرالله است که به تبیین ویژگی‌های رهبری و مدیریت مقاومت، شیوه برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری راهبردی در بحران‌ها و نقش سیدحسن نصرالله در انسجام نیروهای مقاومت منطقه پرداخته می‌شود.

محورهای سیاسی و اجتماعی از دیگر محورهای این همایش است که دیدگاه‌های سیاسی و منطقه‌ای سیدحسن نصرالله، جایگاه ایشان در میان رهبران معاصر جهان اسلام و تأثیر رهبری او بر جبهه مقاومت در سطح منطقه و جهان تحلیل و بررسی می‌شود.

در آخرین محور نیز به مباحث رسانه‌ای و فرهنگی سیدحسن نصرالله پرداخته می‌شود که شامل موضوعاتی همچون بازتاب شخصیت سیدحسن نصرالله در رسانه‌های بین‌المللی، نقش ایشان در ترویج فرهنگ مقاومت و هویت اسلامی و بازتابی شخصیت سیدحسن نصرالله در ادبیات و هنر مقاومت است.

پژوهشگران و علاقه‌مندان می‌توانند مقالات علمی خود را به زبان‌های فارسی، عربی یا انگلیسی ارسال کنند و مقالات پذیرفته شده در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (آی‌اس‌سی) نمایه خواهند شد.

طبق اعلام دبیرخانه همایش، مهلت ارسال چکیده مقالات ۲۵ مهر ۱۴۰۴ و مهلت ارسال اصل مقالات تا ۳۰ آبان ۱۴۰۴ تعیین شده است. این رویداد ۲۵ دی ماه ۱۴۰۴ در دانشگاه علوم اسلامی رضوی برگزار خواهد شد.

علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر و ارسال مقالات خود به پایگاه‌های اینترنتی همایش به آدرس‌های confrazavi.un.ir و conf.ru.ir مراجعه کنند.

به همت دانشگاه علوم اسلامی رضوی

همایش ملی «امام رضا (ع) و کرامت زن» برگزار می‌شود

همایش ملی «امام رضا(ع) و کرامت زن» به همت پردیس خاوران دانشگاه علوم اسلامی رضوی برگزار می‌شود. به گزارش آستان‌نیوز، پردیس خاوران دانشگاه علوم اسلامی رضوی به منظور تبیین و بازخوانی جایگاه زن در پرتو آموزه‌های رضوی و کلام امام رضا(ع)، فراخوان ارسال مقاله برای نخستین همایش ملی «امام رضا(ع) و کرامت زن» را اعلام کرد. این همایش علمی به بررسی ابعاد مختلف حقوق و کرامت زن در نظام اسلامی بر اساس آموزه‌های اهل بیت(ع) به ویژه امام رضا(ع) خواهد پرداخت.

دبیرخانه این همایش از پژوهشگران، استادان و دانشجویان دعوت به عمل آورده تا مقالات خود را در چهار محور اصلی «اخلاق»، «حقوق و فقه» «قرآن و تفسیر» و «حضور اجتماعی زن» به این همایش ارسال کنند.

هدف اصلی این همایش، بازشناسی و تبیین ابعاد مختلف کرامت و حقوق زنان از دیدگاه امام رضا(ع) است. این همایش می‌تواند نقشه‌ای اساسی در اصلاح نگرش‌ها و تقویت جایگاه زنان در جامعه اسلامی ایفا کند.

یکی از ویژگی‌های برجسته این همایش، نمایه شدن مقالات برگزیده در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ای‌اس‌سی) است که این امر فرصت مناسبی برای پژوهشگران و علاقه‌مندان به این حوزه علمی فراهم می‌آورد. مهلت ارسال مقالات ۲۰ آبان ماه اعلام شده و اختتامیه این همایش در آد مهر ۱۴۰۴ برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر و ارسال مقالات خود به پایگاه‌های اینترنتی همایش به آدرس‌های conf.ru.ir و confrazavi.un.ir مراجعه کنند.

برجسته روحانیت خراسان، مجمعی را با هدف هماهنگی در برابر سیاست‌های ضد دینی و ضد ملی رژیم پهلوی به وجود آوردند. او با نفوذی که در میان بدنه حوزه علمیه داشت، جریان تازه‌نفسی از طلاب جوان را آماده ورود به مبارزه با رژیم پهلوی و همراهی با نهضت اسلامی کرد که ثمره‌اش تا امروز ادامه دارد. در ماجرای دستگیری و شهادت نواب صفوی از محدود علمایی بود که واکنش نشان داد. رهبر معظم انقلاب در این باره می‌گفتند: «مرحوم آیت‌الله قزوینی تنها روحانی‌ای بود که بر اساس همان آزادگی و بزرگ‌منشی‌اش در مقابل شهادت مرحوم نواب صفوی عکس العمل نشان داد و در مجلس درس از شهادت مرحوم نواب صفوی و یارانش به دسیسه دستگاه حاکم انتقاد شدید کرد و تأثر خودش را از شهادت آن‌ها ابراز داشت و گفت: مملکت ما کارش به جایی رسیده که فرزند پیغمبر را به جرم گفتن حقایق می‌کشند».

مرحوم‌استاد محمد رضا حکیمی می‌گوید: وقتی از مبارزه‌های مسلحانه و اقدام‌های نواب صفوی پرسیدم و نظرش را در این باره جویا شدم، دستش را به طرف عمامه‌اش برد و با اشاره به تحت‌الحنکش گفت: «با تحت‌الحنک نمی‌شود از دین دفاع کرد».

■**اسوه اخلاق و توفان احساسات**

شاگردانش می‌گویند اسوه اخلاق بود و در درس هم که مسائل اخلاقی را عنوان می‌کرده‌مه منقلب می‌شدند و اشک‌ها جاری می‌شد. گاهی چنان توفانی از احساسات برپا می‌شد که درس رایه تعطیلی می‌کشید.

«صبح‌های زود آن هم در زمستان‌های سرد مشهد، پیاده به راه می‌افتاد برای تدریس و در مدرّس مدرسه نواب، روی فرش‌های حصیری مندرس، بدون وسیله گرمایشی... و در عین حال با چه علاقه و نشاطی درس می‌گفت و ادای تکلیف می‌کرد و به پرورش طلاب همت می‌گماشت. ما طلبه‌ها را خیلی دوست می‌داشت. چون ما طلبه‌ها نیز او را خیلی دوست می‌داشتیم». اگر طلبه‌ای کساتی داشت و در درسی حاضر نمی‌شد به عبادتش می‌رفت. می‌گفت: «طوری نیست، در ایام تعطیلی می‌آیم و درس شما را می‌گویم». می‌آمد حجره فلان طلبه و درس را به او می‌گفت؛ یا یک دنیا صفا و مهر... می‌گفت من در خانه حقی به گردن همسر ندارم که بگویم فلان چیز را بیاور. حقی به گردن فرزند ندارم. بستگانش می‌گفتند یک بار نشد به ما بگوید یک لیوان آب بیاور! اگر هم چیزی می‌آوردیم نیم‌خیز بلند می‌شدو می‌گرفت! همسرش می‌گفت در تمام ۴۰ سال زندگی یک بار تندی نکرد و یک دفعه از ما چیزی نخواست». در زندگی‌اش به جز مایحتاج اولیه و فردی، چیزی یافت نمی‌شد. هنگام رحلت‌هم از مال دنیا جز خانه‌اش که به او بخشیده بودند و مقداری کتاب که تمام آن‌ها را وقف کتابخانه کرده بود، نداشت.

محمد رضا شفیعی دکندی که افتخار شاگردی مرحوم شیخ هاشم را دارد در رتایش چنین سرود:

امروز، بامداد، هراسان بود/ گیسوی آفتاب پریشان بود
می‌خواست شمع صبح برافروزد/ دست سپیده، خسته و لرزان بود

و آن روشنای صبحمد آفاق/ مشرق نبود، چاک‌گریبان بود
در هر کرانی از افق مشرق/ اندوه بیگانه نمایان بود
انبوه سایه‌بگستر اندوهش/ در سوگ آفتاب خراسان بود

چگونه «تقریب» از یک ایده فرهنگی به سپر دفاعی کشور در برابر جنگ ترکیبی تبدیل شد؟

وحدت مقدس؛ دکترین نوین امنیت ملی ایران

و شاخص برای تقویت زیرساخت‌های وحدت در داخل است. راهبرد تقریب نه تنها در ایران اسلامی موفق بوده و در ترویج برادری، وحدت و همزیستی مسالمت‌آمیز نقش ایفا کرده‌است، بلکه اکنون توانسته‌ایم این راهبرد را به سایر کشورهای اسلامی صادر کنیم؛ به گونه‌ای که در حال حاضر بسیاری از کشورهای اسلامی مانند عربستان، قطر و ترکیه نهادهای شبیه مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی شکل داده‌اند. یعنی آن‌ها هم در یافته‌اند که راهبرد تقریب، برادری، همکاری و همزیستی است که می‌تواند امت‌واحدہ اسلامی را در شرایط دشوار به ساحل نجات رهنمون شود.

■**برای عبور از وحدت در سطح علما، چگونه می‌توان روح تقریب را به سایر نخبگان جامعه از جمله دانشگاهیان، متخصصان و فعالان اقتصادی تسری داد تا از تمام ظرفیت‌های ملی برای پیشرفت کشور استفاده شود؟**

برای انسجام و اتحاد در میان نخبگان، دانشگاهیان و سایر اقشار ملت، دقیقاً می‌توان از همین راهبرد تقریب استفاده کرد. به تعبیر دیگر، باید روح و جوهره اصلی تقریب را تسری داد و گذشته از علما، اقشار دیگر مانند دانشجویان، متخصصان، استادان دانشگاه و سایر گروه‌های مرجع اجتماعی و سیاسی را نیز زیر پوشش طرح‌هایی مانند تقریب مذاهب درآورد. البته نوع رفتار و تعامل با هر قشر، لوازم و استلزامات خاص خود را دارد. گذشته از آن، ما در این زمینه‌ها به مفهوم‌سازی‌های جدید و ابتکارات نو نیازمندیم.

■**در برابر جنگ رسانه‌ای و شناختی دشمن که مستقیماً وحدت ملی را هدف گرفته، رسانه‌ها چگونه می‌توانند با الهام از تجارب موفق امت‌سازی، یک روایت وحدت‌بخش**